

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Lesley Downer
Puntea viselor

Traducere din engleză de
CARMEN SÂNDULESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

LESLEY DOWNER
ACROSS A BRIDGE OF DREAMS
Copyright © Lesley Downer 2012
All rights reserved.

Citatul de la pagina 14 provine din John Pierre Mertz, *Novel Japan: Spaces of Nationhood in Early Meiji Narrative, 1870–88*, Michigan Monograph Series in Japanese Studies Number 48 (Ann Arbor: Center for Japanese Studies, The University of Michigan, 2003), p. 1. Copyright 2003 The Regents of the University of Michigan. Used with permission of the publisher.

© HUMANITAS FICTION, 2015, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOWNER, LESLEY
Puntea viselor / Lesley Downer;
trad.: Carmen Săndulescu. – București: Humanitas Fiction, 2015
ISBN 978-973-689-958-4
I. Săndulescu, Carmen (trad.)
821.111-31=135. 1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Pentru Arthur

Haru no yo no
Yume no ukihashi
Todaeshite
Mine ni wakararu
Yokogumo no sora

Într-o noapte de primăvară
Puntea plutitoare a viselor
Se prăbușește:
Rotindu-se în jurul piscului
Un nor alunecă spre cerul deschis
Fujiwara Teika (1162-1241)

Clopotele templului Gion dau glas vremelniciei tuturor lucrurilor; florile de udumbara de la ultimul loc de odihnă al lui Buddha stau mărturie faptului că tot ceea ce înflorește ajunge prin firea lucrurilor să se încline. Nu dăinuie cei mândri, se tolesc ca visul unei nopți de primăvară. Cei puternici se spulberă în cele din urmă ca praful în bătaia vântului.

Povestea familiei Heike (o culegere alcătuită pe la 1371)

JAPONIA la 1870

PARTEA I
Bujorul Negru

*Lunea a zecea, Anul Cocoșului, anul al șaselea
al epocii Meiji (noiembrie 1873)*

O aromă apetisantă se strecura prin draperiile de la intrare și plutea pe lângă ferestrele de la Bujorul Negru, cel mai cunoscut restaurant din întregul Tokyo. Taka se apucă strâns de margine, ca să nu se dezechilibreze, când rișca se opri cu o hurducătură și băiatul dădu drumul loitrelor de bambus. Se lăsă pe spate, închise ochii și respiră adânc. Aerul era încărcat de arome care aduceau cumva cu izul înțepător de țigar pus la fript, dar erau mai picante, mai uleioase, mai bogate. Vită, friptură de vită: mirosul timpului nou, al civilizației, al vremurilor luminate. Iar ea, Taka Kitaoka, în deplina maturitate a celor treisprezece ani pe care-i împlinise, avea să-i simtă gustul pentru prima oară.

Fujino, mama ei, coborâse deja din rișca oprită drept în fața restaurantului și trecuse de intrare într-un tremur de fuste voluminoase de un gri ca de hulub. Mătușa Kiharu se ținea după ea, minionă și elegantă în kimono și jachetă *haori*¹ cu tăietură pătrată; ca un vas micuț în spatele unui uriaș vapor, o urma sora lui Taka, Haru, îmbrăcată cu o rochie de un galben pal demnă de o prințesă, cu părul strâns într-un conci lucios.

Și Taka purta o rochie în stil occidental. Era pentru prima dată când se îmbrăca așa și se simțea mândră, stângace și puțin emoționată. Purta o rochie de zi din mătase fină de un roz garofiu, strânsă pe talie, cu o idee de turnură, nouă-nouă, executată pe comandă de un croitor din Yokohama. O pusese pe servitoarea ei, Okatsu, să îi strângă corsetul atât de tare, încât abia putea să respire, apoi

¹ *Haori* – jachetă tradițională japoneză, cu mâneci foarte largi. (N. tr.)

își luase jacheta, mănușile și pălărioară asortată. Își ridică fustele cu mare atenție în timp ce pășea pe culoar, trecând pe lângă mai multe rânduri de ghete care miroseau a piele bine lustruită.

Aerul dinăuntrul restaurantului era fierbinte, plin de aburi, de arome și sunete extraordinare. Mirosul cărnii care sfârâia se amesteca cu îmbâcseala fumului de țigară ce se lăsa peste toată încăperea ca o pătură. Peste babilonia de voci și râsete, clefăieli și plescăieli, se auzeau strigăte răgușite: „Aici! Înc-o porție de friptură de-asta bună!“, „Se stinge focul. Mai adu repede cărbuni!“, „Încă o sticlă de sake!“ Ca o tânără bine-crescută ce se afla, Taka știa că ar fi trebuit să-și țină privirile lipite pudic de fustele mamei, dar nu se putea abține. Trebuia să arunce o privire în jur.

Încăperea era ticsită de bărbați, mari și mici, bătrâni și tineri, stând cu picioarele încrucișate în jurul meselor pătrate – fiecare cu vasul de mangal afundat în mijlocul ei –, umblând cu bețișoarele prin tingirile de fontă în care sfârâia și bolborosea, de parcă ar fi fost viu, ceva cărnos care-și tot schimba culoarea din roșu în maroniu. Erau îmbrăcați în cele mai felurite și mai ciudate haine, unii păreau domni cu respect față de tradiție, înveșmântați în robe largi strânse la brâu cu *obi*¹, alții aveau cămăși cu guler înalt, iar din buzunarele lor de la piept se șteau legănându-se ceasuri masive de aur. Pălăriile cu boruri țepene și umbrelele negre ca niște aripi de liliac zăceau pe podea în preajma lor. Pe pereți erau prinse tot felul de bucăți de hârtie și pe ele erau cuvinte caligrafiate în scrierea colțuroasă *katakana*, de unde se vedea clar că erau străine: *miruku*, *cheezu*, *bata* – „lapte“, „brânză“, „unt“ –, cuvinte pe care orice om care spera să fie socotit modern trebuia măcar să pretindă că le cunoaște.

Taka nu mai călcase niciodată într-un loc atât de exotic și nici nu-i mai fusese dat să vadă o asemenea colecție de oameni înspăimântător de mondeni. Se uită de jur împrejur cu uimire, după care își plecă rușinată privirea când își dădu seama că și bărbații se uitau fix la ea.

— Otaka! strigă mama ei, rostindu-i numele în formula cea mai politicoasă.

1 Brâu lat legat cu o fundă mare la spate. (N. tr.)

Ridicându-și fustele, Taka porni în fugă după ea pe coridor și de-acolo într-o cameră din spate. Era încărcată cu mobilă de lemn masiv care arunca umbre lungi în lumina pâlpâitoare a lumânărilor și a lămpilor. Servitoarele închiseră grabnic ușa în urma ei, dar strigătele grosolane și râsetele tot răzbăteau. Se așeză pe un scaun, netezind valurile țesăturii, încercând să nu se vadă cât de inconfortabil se simțea cu picioarele atârinate, în loc să le țină îndoite sub ea – cum era obișnuită. Mama ei ocupase trei scaune ca să-și poată întinde toate volănașele și faldurile rochiei de după-amiază. Servitoarele se porniră să vânture cărbunele din vasul cu jărat, după care intrară cu farfuriile pe care tronau bucăți de carne de un roșu închis, lucios și pe care le așezară felii-felii pe tava de fier bine încinsă. Mirosul cărnii care sfârâia umplea aerul, iar Taka strâmbă din nas îngrozită.

— Nu cred că pot să mănânc așa ceva, zise ea în șoaptă către Haru.

— Știi ce spune domnul Fukuzawa.

Taka aruncă o privire admirativă spre conciul lucios al surorii ei, invidiind-o pentru alura ei perfectă, nici un fir de păr nu era nelalocul lui. Cu doi ani mai mare decât Taka, Haru părea matură de pe-acum. Era mereu surâzătoare și senină, gata să accepte tot ce i se întâmpla. Luă bețișoarele și se aplecă în față.

— Trebuie să mâncăm carne ca să ne hrănim corpul, dacă vrem să fim înalți și puternici precum occidentalii.

— Dar are un iz tare... ciudat. Oare am să mai pot face rugăciuni către Buddha și ceilalți zei dacă mănânc din ea? N-am să miros la fel ca occidentalii? Mirosul ăsta o să se simtă oriunde m-aș duce.

— Ce vorbe mai spuneiți și voi, fetelor, interveni cântat mătușa Kiharu, ducându-și degetele gingașe la bărbie și înclinându-și căpșorul. N-ați citit *Stând în jurul oalei de tocană?*

— Bineînțeles că nu, zise Fujino cu afectare. Nu citesc asemenea prostii. Sunt domnișoare bine-crescute. Se duc la școală. Știu de pe-acum mult mai multe decât o să știm noi două vreodată. Istorie, știință, cum a apărut lumea, cum să vorbească civilizată și să facă adunări...

— Dar vai, draga mea Fujino, mă întreb dacă au aflat ce e mai important – cum să-i fii pe plac unui bărbat, cum să-l distrezi și să te asiguri că nu mai pleacă de lângă tine!

Fujino își strânse evantaiul și o lovi în glumă peste braț, țâțâind cu o falsă dezaprobare.

— Zău așa, Kiharu-*sama!* Mai lasă-le puțin.

Mătușa Kiharu era cea mai apropiată prietenă a mamei. Amândouă fuseseră gheișe la Kyoto și Taka o știa de când era de-o șchioapă. Acum, o văzu aplecându-și cochet capul și zâmbind cu subînțeles; după care își țuguie buzele și începu să recite într-o cadență săltăreață:

*Samurai sau țăran; artizan sau negustor;
bătrâior, tinerel; băiețel sau fată;
istet foc sau prostănac, nevoiaș sau de soi,
nu ajungi civilizată dacă pic de carne n-ai mâncat!
Carne în lunile de iarnă – plus lapte, brânză și unt;
Scrotul de taur face din tine bărbat adevărat!*

Fujino râdea cu sughițuri. Își luă apoi bețișoarele și le afundă în oala care fierbea la foc mic, ridică o felie de carne ușor cenușie și o așeză frumos în bolul lui Taka.

— Nu vrem să te transformăm în bărbat, dar sigur vrem să fii o persoană civilizată!

Taka mestecă gânditoare, plimbând bucățica de carne dintr-o parte în alta. Era ațoasă și gustul avea ceva aproape greșos, dar trebuia să se învețe cu el dacă voia să fie o femeie modernă. Se gândea la băiatul cu ricșa, care aștepta afară fumându-și pipa, și la rân-dașii care stăteau ghemuiți în anticameră. Mare păcat că ei n-au să aibă niciodată șansa de a se civiliza, dar așa era în firea lucrurilor.

În anul acela, i se schimbaseră corpul mai mult decât și-ar fi imaginat. Se făcuse înaltă și subțire ca o tulpină tânără de bambus, constatase că i se umflă sânii pe sub țesătura chimonoului, avusese primele sângerări – devenise femeie. Dacă ar fi rămas în vechea capitală, Kyoto, unde se născuse, acum ar fi fost gata de a-și desă-vârși educația de gheișă și s-ar fi pregătit pentru ritualul deflorării. În loc de asta, iat-o aici în fremătătorul oraș Tokyo, învățând cum să devină o femeie modernă.

Pentru că lumea se schimba chiar mai repede decât se schimba ea. Își petrecuse primii ani de viață în Gion, cartierul gheișelor din inima orașului Kyoto, într-o casă întunecoasă de lemn cu panouri care scârțâiau și se bălăbăneau la orice adiere, cu o ușă subțire care se hâțâna și se înțepenea în canelură. Mama ei fusese o gheișă bine-cunoscută acolo. Când se plimba pe aleile înguste din cartier, persoanele aflate în trecere înclinau capul și intonau: „Bună dimineața, Fujino-*sama*, ce mai faci?” cu voci subțirele și melodioase de gheișă.

De-a lungul zilei, vibrațiile tânguioase de *shamisen*¹ răsunau prin toată casa ori de câte ori Fujino își exersa talentele de gheișă, pentru că ele, cum se știe, sunt artiste, animatoare; cele două ideograme *gei* și *sha* înseamnă „arte” și „persoană”. Seara, ea și alte gheișe își făceau apariția pe la petreceri. Ofereau de mâncare, umpleau cupele de sake, dansau și cântau melodii tradiționale, tachinau, spuneau glume și povești și jucau jocuri. Unii dintre clienții lor erau negustori, bătrâni cu fălcile lăsate, alții erau samurai tineri și frumoși. Dar indiferent cu cine avea de-a face, dacă oamenii se simțeau frământați de griji, gheișele erau gata să-i asculte cu atenție și să le ofere înțelegere. Erau cele mai bune prietene ale bărbaților, iar unele le erau și iubite.

Pe vremea când era o copiliță, Taka dădea o mână de ajutor la petrecerile gheișelor, prinzând din mers felul lor de a fi, ducând iute de colo-colo tăvile cu băuturi și ascultând conversațiile istețe ale gheișelor, învățând să le vorbească dialectul în cadență sfioasă, cum se obișnuia la Kyoto. Mama ei și Haru o învățau să îngâne melodii de-ale gheișelor, să danseze frumos și să cânte la *shamisen*. Fratele ei mai mare, Ryutaro, fusese trimis să stea cu tatăl lor și să deprindă arta războiului. Își găsisese sfârșitul într-o luptă cu multă vreme în urmă, atât de multă, încât abia și-l mai amintea. În schimb, fratele mai mic, Eijiro, rămăsese alături de familie și era mereu prin preajma casei, chinuind-o în fel și chip.

De când se știa ea, străzile fuseseră pline de samurai, care forfoteau de colo-colo și se încăierau. Între bărbații din clanurile de la sud, care erau hotărâți să-l detroneze pe shogun și pe oamenii

1 *Shamisen* – instrument tradițional cu trei coarde ciupite. (N. tr.)

lui de încredere, și cei din nord, care formau poliția shogunului și îl sprijineau, se iscau mai mereu conflicte. Pe când era mică, niște samurai din clanul sudic Choshu dăduseră foc palatului imperial, unde locuia împăratul. Într-una dintre amintirile ei cele mai vechi, se vedea stând pe stradă, cu ochi mari de uimire, privind fumul care se ridica în vălătuci, în timp ce oamenii fugeau cuprinși de panică, speriați că focul ar putea cuprinde întreg orașul.

Nu o dată, poliția shogunului venise să bată cu pumnii în ușa lor, cerând să-l vadă pe tatăl ei. Atunci se vedea alungată undeva în partea din spate a casei, de unde, cu gura căscată și inima bubuind, obișnuia să spioneze prin vreo crăpătură a ușilor de hârtie, în timp ce mama ei se puneă în calea lor, jurând că bărbatul nu se afla în casă, deși Taka știa prea bine că era acolo.

Fusese conștientă de la bun început că mama ei și prietenele ei gheișe îi iubeau pe bărbații din clanurile din sud și că poliția shogunului și bărbații din nord erau dușmani mult detestați. Noapte de noapte, grupuri de samurai din sud se adunau în ceainării să pună la cale tot felul de comploturi sau pur și simplu să stea de vorbă și să râdă. Mama ei juca rolul gazdei binevoitoare în timp ce ei beau și dezbăteau, cu ochii în patru ca nu cumva poliția shogunului să apară pe neașteptate. Și dintre toți samurarii, cel mai curtenitor și mai strălucitor era tatăl ei. Când i se adresau, oamenii îi spuneau „generale Kitaoka“. Cu o statură impunătoare, direct și serios, el era cel care prezida întrunirile. O vreme stătea acolo liniștit, după care începea să vorbească, iar ceilalți se opreau din discuții și ascultau. Taka se simțea mândră că e fata unui asemenea om.

Era adesea plecat. Uneori își găsea mama plângând și-atunci ghi-cea că el se dusese undeva la luptă, iar ea se temea pentru soarta lui.

Când Taka avea opt ani, se dăduse o bătălie crâncenă chiar în apropierea orașului. Auzea bubuitul tunurilor și simțea în aer mirosul de fum alunecând ca un nor.

Apoi venise bucurie mare. Cei din sud câștigaseră. După câteva luni, shogunul fusese alungat de la cârma țării. Edo, capitala lui, fusese capturată, iar palatul Edo, unde își avusese reședința, fusese predat în mâinile celor din sud, care aveau să formeze un nou gu-

vern în numele tânărului împărat. Unul dintre conducători era tatăl ei. Peste alte câteva luni sosise vestea că împăratul pleacă de la Kyoto și se mută la Edo.

Taka și familia ei trebuiau să se mute, ca să se alătore tatălui; brusc, viața ei lua o altă întorsătură. Până atunci nu ieșise din cartierul gheiselor. Nici vorbă să fi pășit afară din oraș și nu călătorise niciodată cu lectica. Avea să-și petreacă douăzeci de zile stând în genunchi într-o cutie capitonată care mergea hurducăit de-a lungul Drumului Mării de Răsărit. Când privea pe furiș prin ferestruică sau cobora să-și dezmoștească picioarele, nu vedea decât un șir nesfârșit de oameni și lectici escortate de servitori, gărzi, hamali și cai împovărați de bagaje. A traversat păduri și munți și a văzut pentru prima dată apele scânteietoare ale oceanului.

Edo, noua ei casă, era cel mai mare, cel mai bogat și cel mai palpitant oraș din lume. Până nu demult, fusese un loc cu palate în care locuiau *daimyo*¹ și cu reședințe de samurai, cu străzi înguste înțesate de meșteri populari și negustori – exact așa cum apare în nenumărate gravuri în lemn. Odată împăratul instalat aici, locul devenea și mai captivant. Proclamat drept noua capitală, primise și un nume nou: To-kyo, „Capitala de la Răsărit“. Kyoto fusese doar „Capitala“.

Pe-atunci, Tokyo nu avea decât cinci ani. Era un oraș tânăr, dădea pe-afară de atâta zgomot și energie, oamenii forfoteau în toate direcțiile, holbându-se la clădirile noi și neobișnuite care se ridicau în preajma lor. Când Taka s-a văzut acolo pentru prima oară, Ginza – unde se afla Bujorul Negru – era o zonă greu de descris, înțesată de prăvălii sărăcăcioase de lemn în care se vindeau cufere, dulapuri și țesături. Cu un an în urmă izbucnise un foc pârjolitor și cartierul arsese din temelii. Acum se înălțase din nou. Era un spațiu magic: clădiri splendide de cărămidă și piatră se aliniau de-o parte și de alta, cu șiruri de colonade și balcoane în care domni cu pelerine scoțiene și doamne îmbrăcate cu rochii înfoiate ca cele din Occident stăteau și priveau cu atenție la ricșe și la omnibuzele trase de cai care înaintau cu iuțală, de parcă lumea întreagă ar fi prins brusc viață sub ochii lor.

Oamenii spuneau, și poate era adevărat, că, pentru prima dată, simțeau că existența lor ar putea lua un alt curs. Sub domnia

¹ *Daimyo* – stăpâni feudali aparținând elitei samurailor. (N. tr.)

shogunilor, îmbrăcămintea și pieptănătura tuturor fusese decretată prin lege. Un bărbat din neam de samurai trebuia să se îmbrace ca un samurai, iar un negustor, conform clasei din care făcea parte. Dar acum, dacă avea cu ce, oricine putea să iasă în lume îmbrăcat după moda nouă și nimeni nu și-ar mai fi dat seama din ce clasă provenea. Noul guvern încuraja o asemenea atitudine. Dacă oamenii își doreau să fie cu adevărat moderni, nu trebuiau decât să mănânce puțină carne.

Iar pe străzi vedeai oameni veniți din Occident. Mama ei îi spusese că, înainte ca Taka să se nască, pe vremea când ea însăși era copil, vapoare negre sosiseră pufăind în golful Edo, aducând cu ele barbari cu fețe pale, cu trăsături grotești, nasuri uriașe și arme înspăimântătoare. Astăzi îi găseai peste tot, ridicând clădiri în stil occidental, faruri și stații de telegraf, deși lumea încă se uita la ei cu ochi mari oriunde îi întâlnea.

Taka îi vedea adesea pe stradă. La un moment dat, un asemenea om a venit chiar la ei acasă pentru a o învăța engleza. Aveau cu toții o înfățișare foarte ciudată, de fapt abia dacă puteai s-o numești omenească, dar ea știa că trebuia să-i admire pentru că dețineau cheile către civilizație și luminare. Guvernul îi încuraja pe bărbați ca măcar să se îmbrace în stil occidental, să mănânce carne precum barbarii și să învețe limbi occidentale, pentru ca Japonia să se alătore lumii din afara ei și să fie egala națiunilor din Vest. Femeile care erau în pas cu moda erau mai puține la număr, dar gheișele dăduseră întotdeauna tonul în modă, iar mama ei era clar o persoană care se afla înaintea propriului timp.

Până și calendarul se schimbaseră. Anul care tocmai trecuse fusese cel de-al cincilea al domniei împăratului Meiji, un an *yang* al Mămuței de Apă, conform calendarului tradițional, după care ar fi trebuit să urmeze al șaselea, un an *yin* al Cocoșului de Apă. Numai că guvernul făcuse un anunț nemaiauzit: anul urma să se încheie în a doua zi a celei de-a douăsprezecea luni. Ziua următoare avea să fie numită 1 ianuarie, prima din anul care începea – 1873, conform calendarului european.

Vechiul calendar avea o noimă, dar cel nou era de neînțeles. 1873 părea doar o cifră aleasă la întâmplare. La urma urmelor, cine ar fi putut să-și amintească ceva de acum o mie opt sute șaptezeci și

trei de ani sau să aibă vreo idee de ce anume ar trebui ca din acel punct să pornească un calendar? Cei mai mulți oameni pur și simplu ignorau calendarul oficial și continuau să-l folosească pe cel vechi, la fel cum nu luau în seamă nici noua denumire, Tokyo, pentru ei orașul era tot Edo, iar ei – edoiți.

Singura schimbare de ordin practic era că Anul Nou venise prea devreme. Parcă era complet anapoda să respecti ritualurile de An Nou și să te bucuri de mâncărurile tradiționale în toiul iernii, în loc să o faci atunci când îmboboceau florile de prun. În anii de dinainte, copiii ieșeau să joace badminton sau să se uite la jucătorii care alergau de colo-colo, dar acum era mult prea frig.

Tatăl lui Taka fusese și el acolo când se schimbaseră calendarul. Era adesea plecat cu treburi și fata era nespuse de încântată când îl vedea acasă. Îi era puțin teamă de el. Era un bărbat uriaș, la fel de robust și de înalt ca un luptător de sumo și voinic ca un urs. Și el, și Fujino aveau o statură impresionantă.

Scrisese un poem ca să marcheze schimbarea calendarului și, când Taka se așezase pe genunchii lui mari, i-l și recitase:

*Din vremuri de demult apuse, aceasta e ziua în care întâmpinăm
Anul cel Nou.*

*Cum oare va ajunge calendarul adus din Vest la satele din munții
îndepărtați?*

*Zăpada vestește venirea unui an plin de rod, iar familiile își
cinstesc bătrânii.*

Ce vesele sunt strigătele copiilor de la sat.

*

— Prin urmare, Oharu se mărită și ai să fii bunică în curând, zicea mătușa Kiharu râzând pițigăiat.

Obrajii lui Haru se înroșiră ca focul și fata își pironi privirea în bolul cu bucăți de carne sticloasă.

— Și apoi va trebui să ne luăm de pe suflet și grija pentru Taka, răsună vocea lui Fujino.

Era rândul lui Taka să se facă mică. Măcar dacă mama ei n-ar mai vorbi atât de tare, își zicea ea luptându-se vitejește cu o altă